

"Ινα ἐννοήσης ἀκόμη σαφέστερον τὸ πρᾶγμα, θὰ σου κάμω μικράν τινα παρομοίωσιν.

Γνωρίζεις τὴν ὁραῖαν λάμπαν, τὴν δοπιάν ἀνάπτει καὶ ἐσπέραν ἡ μήτηρ σου ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἀφαίρεσε της κατὰ πρῶτον τὸ σκιάδιον της, τὸ δόπιον ἥπτει τὸ φᾶς πρὸς τὰ κάτω, ἔπειτα τὸν ὄχλινον σωλῆνα, ὅστις δὲν τὴν ἀφίνει νὰ καπνίζῃ, κατόπιν τὴν μικράν ἐστίαν, ἥτις κρατεῖ τὴν θρυαλλίδα καὶ φέρει τὸν ἀέρα εἰς τὸ μέσον τῆς φλογὸς, διὰ νὰ γίνεται τὸ φᾶς ζωηρότερον. Ἀφαίρεσε κατόπιν τὸν στρόφιγγα, ὅστις ἀναβίβαζει καὶ καταβίβαζει τὴν θρυαλλίδα, καὶ μείνει ἐπὶ τέλους εἰς τὰ κυριώτατα μέρη τοῦ λαμπτήρος, τούτεστι εἰς τὸ δοχεῖον τοῦ ἔλασίου καὶ τὴν θρυαλλίδα μόνην, καίουσαν ἐντὸς τοῦ ἔλασίου.

"Αν κανεὶς ἔλθῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καὶ τοῦ εἴπης: «Κύτταξε τὴν λάμπαν μου!», θὰ σου ἀπαντήσῃ βεβαιότατα:

— «Ποίαν λάμπαν; αὐτὸν πρᾶγμα δὲν εἶναι λάμπα!»

Σὺ δμως, ἥτις ἀφήρεσε τὰ τεμάχια ἐκεῖνα τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, γνωρίζεις κάλλιστα, ὅτι δλαμπτήρ ἐκεῖνος εἶνε δὲν ἕδιος, μολονότι ἔχασε πολλά του συστατικά, μολονότι δὲν φωτίζει πλέον τόσον εὔμορφα, ὅσον πρὸ δὲν γίγνων στιγμῶν.

Αὐτὰ λοιπὸν ὅλα θὰ τὰ ἕδωμεν μαζί, μικράμου φίλη. Θὰ ἔξετάσωμεν δὲ τὴν μηχανὴν αὐτὴν τελείαν καὶ πλήρη, ὅπως τὴν ἔχεις σύ, ἔγώ, καὶ δλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ θ' ἀφήσωμεν δι' ἄλλην εὐκαιρίαν τὴν ἔξετασιν τῆς μηχανῆς τῶν ζώων, καὶ τῆς μηχανῆς τῶν φυτῶν, αἵτινες εἶνε ἀρκετὰ περίεργοι ἐπίστης, μολονότι ἀτελεῖς. Θὰ ἕδωμεν πῶς τρώγεις, πῶς τρώγομεν δλοι, καὶ θὰ μάθωμεν τὴν ἴστορίαν τοῦ μικροῦ ἐκείνου τεμαχίου ἄρτου, τὸ δόπιον εἰσάγεις εἰς τὸ στόμα σου χωρὶς νὰ σὲ πολυμέλη τὸ ἀπογίνεται τὸ τάλασπωρον, καὶ θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν πορείαν αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Νομίζεις, ὅτι τοιαύτη διήγησις δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περιέργειάν σου, καὶ ὅτι δέξιζει τὸν κόπον νὰ θυσιάσῃς δλίγας στιγμὰς διὰ νὰ τὴν ἀκούσῃς; Τὸ ὑπόθετο.

"Ισως μοῦ παρατηρήσης, ὅτι ή διήγησίς μου θὰ εἶνε πολὺ ἐκτεταμένη, ὅτι πρὸ καιροῦ ἥδη τρώγεις τεμάχια ἄρτου, χωρὶς νὰ πολυεξετάζῃς τί γίνονται, καὶ ὅτι ἐν τούτοις αὐξάνεις ἔξιρτα, καθὼς ἐπίστης αὐξάνεις ἡ γαλῆ σου ἥτις τὸ ἔξετάζει πολὺ δλιγάτερον.

"Ἐχεις δίκαιον ἀλλ' ἡ γαλῆ σου εἶνε γαλῆ, καὶ σὺ εἶσαι κόρη. Μέχρι τοῦδε ἡξευρεῖς καὶ σὺ δοξάς ἡξευρεῖς ἡ γαλῆ σου περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ καμμίας ὡς πρὸς αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε μεταξύ σας διαφορά. Ἐκείνη δμως οὔτε ἡξεύρει, οὔτε θὰ μάθη, καὶ θὰ μείνη πάντοτε γαλῆ· ἐνῷ σὺ πρωρίσθης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ γείνης καλλιτέρα παρ' ὅτι εἶσαι, καὶ διὰ νὰ γείνης καλλιτέρα πρέπει νὰ μάθης ὅτι δὲν γνωρίζεις.

"Ολοι μας ἔχομεν καθῆκον νὰ μανθάνωμεν, ὅχι μόνον χάριν περιέργειας, ἀλλὰ καὶ χάριν τοῦ προορισμοῦ, τὸν δοπιὸν μῆς ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἔσο δὲ βεβαία, ὅτι τὸ διασκεδαστικώτατον καὶ ὀφελμώτατον μάθημα εἶνε ὁ ἕδιος ἐκυτός μας, καὶ ὅτι θὰ σου ἔξηγήσω θέλει συντελέσαι εἰς τοῦτο ἕδιος καὶ πρὸ πάντων, νὰ μάθης τι εἶσαι.

"Επειταὶ συνέχεια.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΛΧΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

ΣΚΕΝΔΕΡΜΠΕΥΣ

"Η τύχη τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπῆρξε παράδοξος. Ἐν τῇ ΙΕ' ἐκατονταετηρίδι ἀνεδειχθησαν τρεῖς κυριώτατοι πρόμαχοι τῆς χριστιανωσύνης κατὰ τοῦ ἰσλαμισμοῦ· ὁ στρατηγὸς τῶν Οὐγγρῶν Ιωάννης Οὐνυάδης, ὁ δεσπότης Πελοποννήσου, μετέπειτα δὲ ἀντοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, καὶ ὁ ἡγεμὼν τῶν Ἀλβανῶν Γεωργίος Καστριώτης. Ἐκ τούτων ὁ τελευταῖος ἀπέβη ἀναμφισβόλως καρτερικώτερος καὶ ευτυχέστερος τῶν δύο ἄλλων καὶ δμως, ὅχι μόνον δλιγάτερον αὐτῶν ἐφημίσθη παρὰ τοὺς συγχρόνους χριστιανοῖς τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ ὅταν μετ'οὐ πολὺ ἡρισταν νὰ ἴστορῶνται τὰ κατ' αὐτὸν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ ἀλήθεια κατεκαλύφθη ὑπὸ ποικίλων μυθευμάτων, βραδύτερον δὲ, ὅτε δ Χάμμερ ἀφήρετεν ἐν μέρει τὸν μυθικὸν τοῦτον κόσμον, δὲ δὲ Χόπφ ἐπεχείρησε νὰ γράψῃ ἀκριβῆ τοῦ ἀνδρὸς ἴστορίαν, ἡ ἴστορία αὕτη κατήντησεν ἐντελῶς ἁψυχος, καθὼς ἀπεστερημένη τῶν λεπτομερειῶν ἐκείνων αἵτινες ἐμφυσῶσιν εἰς τοὺς πρωταγωνιστὰς τοῦ παρελθόντος πνοὴν καὶ ζωὴν.

"Ἐν τῇ παιδικῇ ἡμῶν ἡλικίᾳ δλοι ἐνομίζομεν ὅτι δ Ιωάννης Καστριώτης, δ πατήρ τοῦ Γεωργίου, ὅτι ἡγεμὼν τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Ἡμαθίας, διότι τοῦτο μᾶς ἐλέγετο ἀπὸ τῆς Ιε' ἐκατονταετηρίδος. Ἐλέγετο δὲ πιθανῶς ἵνα συνδυασθῇ ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τοῦ ἐπωνυμίου Σκενδέρμπευ (ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου), ὅπερ ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν δ σουλτάνος Μουράτ Β' ἐνόσῳ τὸν εἶχεν εἰς τὴν ὑπῆρξιάν του, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἵνα παρασταθῇ δ νέος Ἀλεξανδρος ὡς δμογενῆς τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου καὶ περιλαλήτου μηδοῦ τοῦ Φιλίππου. Ἡ φαντασία ἡμῶν ἐτέροπετο μανθάνουσα ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ ἡρωος, ἡ Βοϊσάνα, φέρουσα αὐτὸν ἐν γαστρὶ, εἶδε κατ' ὄντα ὅτι ἔτεκεν δψιν πελώριον, τοῦ δόπιού τὸ μὲν σῶμα ἐκάλυπτε πᾶσαν Ἡπειρον, ἡ δὲ οὐρά ἐθυιζέτο εἰς τὴν Αδριατικὴν θάλασσαν. Καὶ πῶς νὰ μὴ τὸ πιστεύσωμεν; μηπως ἡ Ὀλυμπιάς, ἡ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου μήτηρ, δὲν ἐδέχθη ἐν τῇ αἰλίνῃ αὐτῆς τὸν ὑπατον τῶν Θεῶν, ἐν σχήματι δράκοντος; Ἡ ἀμάθειας ἡμῶν ἐπίστευεν ὅτι δ Σκενδέρμπευς,

διατελῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Μουράτ Β', εἶχε διαπρέψει ἐπὶ ἡρωϊκοῖς κατορθώμασιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Προύσης καὶ τῆς Νικομηδείας, αἵτινες εἶχον κυριευθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων, πολὺ πρὶν γεννηθῆ ὁ ἡρως ἡμῶν. Διὰ δὲ τὴν πεποίθησιν ἣν εἴχομεν ὅτι πρέπει πάντοτε νὰ πίπτωσιν ἐν πολέμῳ χιλιάδες μὲν πολλαὶ Τούρκων, Χριστιανῶν δὲ δλίγαι μόνον δεκάδες, ηὐφραινόμεθα ἀκούοντες ὅτι εἰς τὴν πρώτην, περὶ Κρίσαν, μάχην τοῦ Σκενδέρμπεϋ πρὸς τὸν Ἀλήμπεϋ, ἐσφάγησαν 22,000 ἄνδρας, Ἄλβανοι δὲ 100 μόνον περίπου.

Ἄλλος ἥλθε τελευταῖον ἡ ἀληθὴς ἴστορία καὶ διέλυσε τὰ χρυσᾶ ταῦτα ὅνειρα τῆς νεότητος ἡμῶν. Ὁχι ὅτι ἥλαττωσε τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός· ἐκ τοῦ ἐναντίου τὰ ἀκριβῶς ἔξελεγχθέντα αὐτοῦ κατορθώματα ἀνέδειξαν αὐτὸν ἵσως μᾶλλον ἀξιάγαστον ἢ αἱ προηγούμεναι μυθικαὶ ἀφηγήσεις. Οἱ ἀνθρώποι ὅμως εἶναι οὕτω πεπλασμένοι ὡς τε νὰ μὴν ἀρκῆται εἰς ἔηράν τῶν γεγονότων παράστασιν· ἡ δὲ ἴστορικὴ ἐπιστήμη, ἀφιερέστατη ἐκ μέσου τὰς μακρὰς δημηγορίας δὲς δὲ πρῶτος γράψας τὰκτὰ τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ Σκενδέρμπεϋ Βαρλέτιος ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸν, παρῳδὸς γινόμενος τοῦ Θουκυδίδου, καὶ τὰς καταπληκτικὰς ἐκείνας μονομαχίας πρὸς Σκύθες καὶ Πέρσας, καὶ τὰ διηγημάτια, καὶ τὰ ἀποφθεγμάτια, καὶ τὰ ἄλλα ποικίλα καὶ δυστοιχημένα στολίδια, ἥγειρε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀνδριάντα γεγναῖον μὲν καὶ δμοιότερον τῷ πρωτοτύπῳ παρ' ὅτι ἡτο ἡ προτέρα αὐτογάρμων ὀπωσοῦν εἰκονογραφία, ἀλλ' ἀνδριάντα γάλκινον, μήτε σάρκας ἔχοντα, μήτε λόγον, μήτε κίνησιν, μήτε συγκίνησιν.

Καὶ πρῶτον ἐδιδάχθημεν ὅτι δὲ Σκενδέρμπεϋς οὗτος Ἐλλην ἦτο, οὔτε κανὸν Ἄλβανὸς, ἀλλὰ Σλαύος, μηδεμίαν ἔχων ἰδίως σχέσιν πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἡμαθίαν. Οἱ ἀρχαιότατος γνωστὸς αὐτοῦ προπάτωρ ἀνατρέψει εἰς τὰ μέσα τῆς ΙΔ' ἐκατοντατηρίδος καὶ ἔφερε τὸ σλαυτικὸν ὄνομα τοῦ Βρανίλου· τούτου δὲ ἔγγονος ἦτο δὲ πατήρ τοῦ ἡμετέρου ἡρωος Ἰωάννης, ὃστις γενναῖος ἀγωνισθεὶς κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐνετίας, ἔλαβε παρ' αὐτῆς τὴν κομητίαν τοῦ Μάτι, συνεζεύχθη τὴν θυγατέρα τοῦ σέρβου ἡγεμόνος τῆς Πολογίας, Βοΐσαύαν, συνέζευξε τὰς θυγατέρας αὐτοῦ μιτά ἐπιφανῶν σλαύων καὶ ἀλβανῶν ἀρχόντων καὶ ἀπέβη οὕτω εἰς τῶν Ισχυροτάτων ἀνδρῶν τῆς Ἄλβανίας. Η κομητία τοῦ Μάτι περιελάμβανε καὶ τὴν Κρίσαν, ἣν ὅμως κατεχούμενην ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ τῶν Τούρκων, ποτὲ δὲν κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ ὁ Ἰωάννης· πολὺ δὲ φοβούμεθα ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Μάτι, μεταχωρωθὲν εἰς Ἡμαθίαν, παρήγαγε τὸν μῦθον τῆς ἐν τῇ μακεδονικῇ ταύτῃ χώρᾳ Ὠρυληθείσης ἡγεμονίας τοῦ Ἰωάννου Καστριώτου. Οπωσδήποτε οὕτως, παρεκτὸς τῶν θυγατέρων ὡν προεμνημονεύσαμεν, εἶχε καὶ τέσσαρας υἱούς, |

τὸν Ἐρπόσσον, τὸν Στάνισον, τὸν Κωνσταντίνον καὶ τὸν ἡμέτερον Γεώργιον, γεννηθέντα τῷ 1403. Ἐκ τούτων δὲ πρεσβύτερος ἀπέθανεν ὡς μοναχὸς εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ· τοὺς δὲ ἄλλους ἡγαγκάσθη ὁ πατήρ, δεινῶς πιεσθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1410, νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς πολεμίους τούτους ὡς δμήρους, ἐναλλάξ. Οἱ νέοι οὖτοι ἀνετράφησαν ἐν τῷ ἴσλαμισμῷ καὶ κατετάχθησαν ἐν τῷ ὁσμανικῷ στρατῷ, ἐν ᾧ ἰδίως διέπρεψεν ὁ Γεώργιος, ὅστις, μετονομασθεὶς ὡς μουσουλμάνος Ἰσκενδέρ, προήθη, ἔνεκα τῆς ἀνδρίας καὶ τῶν ἄλλων προτερημάτων αὐτοῦ, εἰς τὸ ἀξιωματούσιον τοῦ μπέϋ, ἐξ οὗ τὸ πολυθρύλητον αὐτοῦ ἐπωνύμιον Σκενδέρμπεϋς. Ἡτο δὲ κάλλιστος τὸ εἶδος καὶ οὐ μόνον δεξιώτατος περὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν λόγον δεινός· δι' ὃ πονοθήη ἔξαιρέτως ὑπὸ τοῦ Μουράτ Β' καὶ ἤθελε βεβαίως ἀναβιβάσθη, ὡς τόσοι ἄλλοι ἀργησθήσοντοι, εἰς τὴν ὑπατον ἀρχὴν τοῦ μεγάλου βεζύρη, ἀλλὰ μόνος αὐτὸς, καθ' ὃσον ἡζεύρομεν, ἐκ τῶν ἐπισήμων χριστιανῶν ὃσοι οὖτοι ἢ ἄλλως ἔξισταμισθησαν, δὲν ἐδελεάσθη μέχρι τέλους ὑπὸ τῶν ποικίλων τῆς ἀλλαζόπιστίας πλεονεκτημάτων. Καραδοκῶν ἀείποτε ἐπιτηδείκνυ τινὰ περίστασιν ἵνα διαφύγῃ τὰς εὑεργεσίας κυριάρχου θν ἐξ ἀναποδράστου μόνον ἀνάγκης ὑπηρέτει, ὡφελήθη τελευταῖον τῷ 1443 ἀπὸ τῆς περὶ Νίσσαν ἦττης τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, εἰς ᾧ πιθανῶς συνετέλεσε, καὶ δραπετεύσας ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μετὰ 300 ὁμογενῶν, ἔδραμεν εἰς τὰ ἴδια, ὅπου δὲ πατήρ του εἶγε πρὸ μικροῦ ἀποθάνει. "Αριξ φάσας, κατέλαβε δι' ἀπάτης τὴν Κρίσαν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὡνομάσθη Γεώργιος καὶ ἐκήρυξεν ἱερὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον. Ἐκτὸς ἥρχισε τὸ ἴστορικὸν τοῦ Γεώργιου Καστριώτου στάδιον.

Ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρῃ ὅλα ἔτη ἡγιανίσθη σχεδὸν ἀδικιείπτως. Καί περ δὲ ἔχων γ' ἀγτιπαλαίση οὐ μόνον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐκείνους ἐνώπιον τῶν ὀπαίων ἔτρεμε τότε ἡ Εὐρώπη πᾶσα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἀντενεργείας τῶν Ἐνετῶν, καὶ πρὸς ἐμφύλιους διενέξεις ὀλεθρίας, ἀνεδείχθη πολλάκις νικηφόρος. Κατ' ἀρχὰς συνετάχθησαν περὶ αὐτὸν ἀπαντεῖς οἱ δυνάσται τῆς Ἄλβανίας καὶ δὲ ἡγεμών τοῦ Μακροβουνίου Στέφανος, ἀνακηρύξαντες αὐτὸν γενικὸν ἀρχηγὸν (καπιτάγον) καὶ ψήφισαντες πρὸς τὰς χρείας τοῦ πολέμου ἑπτήσιον χορηγίαν 200,000 δουκάτων, ὃν ἡ σχετικὴ ἀξία ἤθελε σήμερον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 5 ἢ 6 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐπὶ τῶν δυνάμεων δὲ τούτων καὶ πόρων ἐπεριεδάμενος, ἀπέβηλε μὲν τοὺς Τούρκους ἐξ Ἄλβανίας, ἀπέκρουσε δὲ τοὺς ἐπελθόντας νέους αὐτῶν στρατούς, καὶ τῷ 1450 ἡγαγκάσθησεν αὐτὸν τὸν Μουράτ Β', αὐτοπροσώπως ἐπιχειρήσαντα τὴν πολιορκίαν τῆς Κρίσας, νὰ ὑποχωρήσῃ ἀπρακτος. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἐνδοξότερα τῆς ζωῆς αὐτοῦ στιγμή. Κοινὴ ἐπεκρά-

τησεν ἐν Εύρωπῃ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῷ κατορθώματι τούτῳ, καὶ πρέσβεις τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης, τοῦ δουκὸς τῆς Βουργουνδίας, τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Νεαπόλεως ἔδραμον εἰς Ἀλβανίαν ἵνα χαιρετίσωσι τὸν νικητήν.

Ἄλλα τὸν μετ' οὐ πολὺ θανόντα Μουράτ Β' διεδέχθη ἀνθρώπος δυτικὸς δὲν συνεθίζεις νὰ ὑποχωρῇ εἰμὴ ἵνα δρμπτικάτερον προπηδήσῃ καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ περιβάλλεται τὴν ἀλωπεκῆν δύσκις διὰ τῆς λεοντῆς δὲν ηδοκίμει. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲ Μεχμέτ Β' κατώρθωσε νὰ ἐνσπείρῃ τὴν διχόνιαν μεταξὺ τῶν δυναστῶν τῆς Ἀλβανίας, ὃν πολλοὶ τότε ἐξισλαμίσθησαν καὶ ἄλλοι πάλιν βραδύτερον ἀπεδήμησαν εἰς Ἰταλίαν. Η Ἐνετία ἦτις ἐξ ἀρχῆς ἐφύδησε τὴν προαγομένην δύναμιν τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, διετέλει δὲ μὲν κρυψίως ἀντιπράττουσα, δὲ δὲ ἀναφανδὸν πολεμοῦσα πρὸς αὐτὸν, δὲ μὲν κρυψίως πρὸς τοὺς Τούρκους εἰρηνεύουσα. Τὰ πράγματα ἐντεῦθεν ἐδεινώθησαν· οὐδὲν ἡττον δὲ ήρως τῆς Ἀλβανίας ἀντέσχειν ἔτι ίκανὸν χρόνον, τῇ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ἀλφόνσου καὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης, ὅπδο τοῦ δοπίου ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Ἀλβανίας καὶ ἡγεμὼν τοῦ σταυροφορικοῦ στρατοῦ. Ἀλλ' ἵνα λάθη τοικύτας τιμᾶς καὶ ἐπικουρίας, ἡναγκάσθη βεβαίως νὰ προσέλθῃ νὰ τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν, οὐδὲ πρέπει τοῦτο εἰς ἐμβάλῃ ἡμᾶς εἰς ἀπορίαν, ἀφοῦ εἴδομεν καὶ αὐτὸν τὸν Κωνσταντίνον Παλαιολόγον στέρξαντα εἰς τὸν τῆς ἁνώσεως δρόν ἐπ' ἐλπίδι ὅτι οὕτω θέλει διασώσει τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνεξχρητίσαν. Ο Γεωργίος Καστριώτης ἥδυνθη λοιπὸν πολλάκις ἔτι νὰ κατατροπώσῃ καὶ τὸν Τούρκους καὶ τὸν ἐμφυλίους ἀντιπάλους. Αὐτὸς δὲ Μεχμέτ Β', ἐπιδραμῶν τῷ 1466 μετὰ 200,000 ἀνδρῶν καὶ ἐπιχειρήσας τὴν πολιορκίαν τῆς Κρήτης, ὑπεχώρησε μετ' οὐ πολὺ ἀπρακτος, δὲ δὲ στρατηγὸς Βαλαβάνης, διὸ κατέλιπε μετὰ 80,000 ἀνδρῶν ἵνα ἔξακολουθήσῃ τὸν τοῦ φρουρίου ἐκείνου ἀποκλεισμὸν, ἡττήθη κατὰ κράτος καὶ ἐπεσεν ἐν τῷ ἀγῶνι. Ἀλλ' οἱ πόροι τοῦ προμάχου τῆς Ἀλβανίας δυσμέραι ἔξηντλοῦντο· πᾶσαν ἡ ὑπαίθρος χώρα εἶχε πρὸ καιροῦ καταληφθῆ ὅπδο τῶν Τούρκων· οἱ ἀρχῖτοι αὐτὸν συναγωνισταὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως· ὥστε μικρὸν μετὰ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ κατόρθωμα, ἐδέησε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς Λίσσον (Ἀλέσσον), πόλιν ὅπδο τῶν Ἐνετῶν κατεχομένην, ἐν ἡ ἀμέσως ἐπειτα ἀπεβίωσε τῇ 17 Ἰανουαρίου 1468, εἰς ἡλικίαν ἑτῶν 65. Οὐδὲς αὐτοῦ ιωάννης καὶ δὲ ἀνεψιός Βρανίλος ἀπεβίωσαν εἰς Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας. Καὶ οἱ μὲν κατ' εὐθείαν ἀπόγονοι τοῦ Γεωργίου ἐξέλιπον ἐν τῇ Ι^η ἐκκατονταετηρίδι· τοῦ δὲ Βρανίλου ἐσώζοντο, κατὰ τὸν Χόπφ, ἔτι τῷ 1803 δύο γόνοι ἐν Νεαπόλει, ἀναγνωρισθέντες ὅπδο τὸ σύνομον Castriota-Scanderbech. Ἀλλὰ καὶ μετὰ

τούτους σημειοῦ δὲ Χόπφ Φρεδερίκον τινα, σύμβουλον, 1862-1873.

Τοιουτοτρόπως ἐπεσεν ἡ Ἀλβανία. "Ο, τι ἡτο δυνατὸν νὰ πράξῃ ἀνθρώπος ἵνα σώσῃ αὐτὴν, δὲ Γεώργιος Καστριώτης τὸ ἐπράξεν. Ἀλλ' ἡτο πεπρωμένον νὰ ὑποκύψῃ δὲ σταυρὸς εἰς τὴν ἡμισέληνον, διότι ποτὲ οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς δὲν συνενοήθησαν ἐγκαίρως ἵνα ἀπὸ καινοῦ συμπράξωσι κατὰ τοῦ πολεμίου ἐκείνου. Καὶ δὲ, τι συνέβη ἐν τῇ Ι^η ἐκκατονταετηρίδι, συμβαίνει κατὰ τοῦτο μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ ἀγῶνες ὅμως τοῦ ἡρωὸς τῆς Κρήτης θέλουσιν εἶναι πάντοτε θαυμαστοί· ἀδιάφορον δὲτι ἀπέτυχον, διότι ἡτο ἀπόγονος Σλαβώνων καὶ διότι ἐγένετο καθολικός. Ἀρκεῖ διότι ἡτο χριστιανός· τοῦτο ἀρκεῖ τούλαχιστον εἰς τὴν ἴστορίαν, ἐὰν δχι πάντοτε εἰς τὴν πολιτικήν.

K. Πιπιρρηπούγολος.

Τὸ κατωτέρω διήγημα ἐγράφη ὑπὸ Στεφάνου Βέκετ, γέλαστον ἐφημερίδοράφου τε καὶ μαζιστοριογράφου, τελευτήσαντος ἐν Παρισίοις τὸ 1838 ἔτος. Τοσούτῳ δὲ κατεγορεύεται πάντας τούς· ἀναγνόντας αὐτὸν καὶ τοικύτην φημῆν ἀπέκτησεν, ὥστε δὲ Ιωάννος Janin, δὲ γνωστὸς κριτικὸς τοῦ Journal des Débats, εἶπε περὶ αὐτοῦ τὰ ἔξης· "Οτε ἐδημοσιεύθησαν τὰ ὀλίγα ταῦτα γενικὸς θαυμασμὸς κατέλαβε πάντας."

S. τ. Δ.

ΜΑΡΙΑ Ἡ ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΜΑΝΔΥΛΙΟΝ

"Οτε περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπανηρχόμην πετῇ ἐξ Αύρηλίας, ἵδων προπορευόμενον σύνταγμα, ἐσπευσα πρὸς αὐτὸν ἵνα ἀκούσω τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν τὴν δοπίαν ὑπεραγαπῶ· αὐτὴν ὅμως ἐσιώπα, καὶ μόνον ἐνίστητε ἀσθενεῖς τινες κτύποι τυμπάνων ἐρρύθμιζον τὰ βήματα τῶν στρατιωτῶν. Μετὰ ήμεσειαν δὲ ὥραν, ἵδων τὸ σύνταγμα προχωροῦν πρὸς τινα μικρὰν πεδιάδα ἐν μέσῳ ἐλατῶν, ἡρώτησα τινα τῶν γνωσῶν μοι λοχαγῶν, δὲν θὰ ἐγίνοντο γυμνάσια.

— "Οχι, ἀπεκρίθη, θὰ δικασθῇ, θὰ καταδικασθῇ καὶ θὰ φονευθῇ ἐνταυτῷ;

— Ναι, ἀπεκρίθη· αὐταὶ εἶναι αἱ στρατιωτικαὶ δικασίεις. Εἶπε δὲ ταῦτα μετὰ τόσης ἐμφάσεως, ὥστε ἐνόμιζες διτι, εἰς τὰς δικασίεις ταύτας περιείχετο καὶ τὸ ἀδίκημα καὶ ἡ ποινὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ αὐτὴν ἡ φιλανθρωπία.

— "Αν εἶσαι περίεργος, ἔξηκολούθησε λέγων δὲ λοχαγὸς, ἐλθὲ νὰ σὲ τοποθετήσω ἵνα ἰδῃς.

Ἐπειδὴ δὲ ἀγαπῶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν θεαμάτων, νομίζων διτι ἐξ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ καταδίκου θὰ ἡμπορέσω νὰ μάθω τι ἔστι θάνατος, ἥκολούθησα τὸν λοχαγόν.

Καὶ εἶδον τὸ σύνταγμα σχηματίσαν τετράγωνον, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ, πρὸς τὸ χεῖλος τοῦ δάσους, στρατιώτας σκάπτοντας λάκκον ὅπδο τὴν ὁδηγίαν ἀξιωματικοῦ· διότι εἰς τὰ συντάγ-